

URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-02-r-shennya-rau-22_62443775bdf77.pdf.

3. Про особливості проходження адвокатами військової або альтернативної (невійськової) служби у період воєнного стану: рішення Ради адвокатів України № 23 від 03.03.2022 року. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-24-r-shennya-rau-24_6244383f5d80a.pdf.
4. Про затвердження Резолюції щодо неприпустимості та різке засудження військових дій Російської Федерації проти України: рішення Ради адвокатів України № 26 від 04.03.2022 року. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-04-r-shennya-rau-26_624ad437403fc.pdf.
5. Акти НААУ (заголовок з екрану). URL: <https://unba.org.ua/akts-naau>.
6. Про співпрацю опікунської ради та рад адвокатів регіонів з питань надання інформації про адвокатів, постраждалих внаслідок воєнних дій: рішення Ради адвокатів України № 32 від 16.03.2022 року. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-16-r-shennya-rau-32_62443b5cef208.pdf.
7. Звіт Національної асоціації адвокатів України «Міжнародна благодійна допомога для НААУ під час воєнного стану». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/Mizhnar_blagod_dopom_d_NAAU_18052022.pdf.
8. Опікунська Рада надала допомогу родинам двох загиблих адвокатів (заголовок з екрану). URL: <https://unba.org.ua/news/7359-opikuns-ka-rada-nadala-dopomogu-rodinam-dvoh-zagiblih-advokativ.html>.
9. Для розподілення благодійної допомоги адвокатам під час воєнного стану створена Опікунська Рада (заголовок з екрану). URL: <https://unba.org.ua/news/7324-dlya-rozpodilennya-blagodijnoi-dopomogi-advokatam-pid-chas-voennogo-stanu-stvorena-opikuns-ka-rada.html>.
10. НААУ зареєструвала профіль на міжнародному порталі Benevity для збору пожертвувачів (заголовок з екрану). URL: <https://unba.org.ua/news/7423-naau-zareestruvala-profil-na-mizhnarodnomu-portali-benevity-dlya-zboru-pozhertvuvan.html>.

Ключові слова: адвокатура, благодійна допомога, воєнний стан, Національна асоціація адвокатів України, опікунська рада.

Key words: advocacy, charitable assistance, martial law, Ukrainian National Bar Association, board of trustees.

КОНДРИЧ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури*

ДЕЯКІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІВ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ

Важливим елементом правового статусу судді Вищого антикорупційного суду (далі – ВАКС) є встановлені законом гарантії забезпечення його професійної діяльності.

Як слушно зазначається дослідниками [1, с. 130], загальні правові гарантії незалежності суддів визначені насамперед у ст. ст. 1, 6, 48, 128-134, 135, 146 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Так, гарантіями незалежності суддів, у тому числі суддів ВАКС, є:

- конституційні принципи розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову;
- заборона втручання у здійснення правосуддя, впливу на суддів, неповаги до них, закликів до невиконання судових рішень;
- особливий порядок призначення судді, притягнення його до відповідальності, звільнення та припинення повноважень;
- недоторканість та імунітет судді;
- незмінюваність судді;
- відповідальність за неповагу до суду чи судді;
- окремий порядок фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів;
- належне матеріальне та соціальне забезпечення судді;
- функціонування органів суддівського врядування та самоврядування;
- забезпечення особистої безпеки судді, членів його сім'ї, майна, інших засоби правового захисту тощо.

У свою чергу, ряд особливих гарантій незалежності суддів ВАКС передбачається галузевим Законом України «Про Вищий антикорупційний суд». До цих гарантій, насамперед, слід віднести:

- особливий механізм обрання кандидатів на посади суддів ВАКС, який забезпечується, насамперед, особливою роллю Громадської ради міжнародних експертів;
- підвищені вимоги і, у той же час, більш широкі можливості професійної підготовки та підвищення кваліфікації суддів ВАКС;
- підвищений рівень оплати праці та забезпечення житлових умов;
- особливі, підвищені гарантії особистої безпеки суддів ВАКС та членів їхніх сімей, а також гарантії схоронності їхнього майна.

Крім того, як справедливо зазначається в літературі, ефективне функціонування системи судоустрою як гарантії забезпечення справедливого правосуддя, належний захист прав і свобод громадян, неупереджений розгляд справ залежні від компетентності та професійної підготовки суддів. Причиною неправомірних рішень, ухвалених суддями, часто є некваліфікованість суддів і недостатній рівень їх професійної підготовки. Неправильне застосування норм матеріального та процесуального права внаслідок невисокої компетентності судді, безпідставне затягування процесу розгляду справ призводять не лише до прийняття неправомірних рішень, а й мають наслідком значні фінансові трати для держави та знижують рівень довіри суспільства до судової влади в цілому [2, с. 254].

Усе це ставить на порядок денний питання забезпечення процесу підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації суддів, у тому

числі суддівського корпусу ВАКС, з дотриманням найвищих стандартів якості освіти і урахуванням положень європейських та загальносвітових стандартів у цій сфері.

У зв'язку з цим, в якості однієї з важливих гарантій законодавцем визначено обов'язок судді систематично розвивати професійні навички (уміння), підтримувати кваліфікацію на належному рівні, необхідному для виконання повноважень у суді, де він обіймає посаду (п. 8 ч. 7 ст. 56 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Потреба постійного проведення навчання та підвищення кваліфікації суддів виходить із динамічного характеру правовідносин, і кінцевою метою навчання суддів є оновлення знань, їх поширення, взаємний обмін досвідом, формування нових практичних навичок, зміцнення судової доброчесності та покращення особистих якостей суддів [3, с. 53]. Важливість належної підготовки суддів важко переоцінити, оскільки відповідно до опублікованих результатів вибіркових наукових досліджень, існує взаємозалежність: чим вищий рівень підготовки кадрового складу суддівського корпусу, тим менша ймовірність скасування або зміни винесеного рішення суду [3, с. 54; 4, с. 218].

Питанням підвищення рівня професійної компетентності судді ВАКС присвячено ст. 12 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», яка передбачає їм додаткові гарантії у порівнянні з суддями інших судів. Так, суддям ВАКС, поряд із передбаченими Законом України «Про судоустрій і статус суддів» заходами підтримання кваліфікації, створюються додаткові умови для задоволення індивідуальних потреб в особистому професійному зростанні, підвищенні рівня професійної компетентності з питань судочинства у сфері протидії та боротьби з корупцією, новітніх міжнародних антикорупційних стандартів і світових практик у сфері протидії та боротьби з корупцією.

Головним суб'єктом підготовки, навчання та підвищення кваліфікації суддівського корпусу в Україні є Національна школа суддів України.

Згідно зі ст. 104 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Національна школа суддів України є державною установою зі спеціальним статусом у системі правосуддя, яка забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів для системи правосуддя та здійснює науково-дослідну діяльність.

Законодавцем, таким чином, правовий статус школи встановлено як спеціальний. Визначено особливий порядок кадрового призначення керівництва школи, особливості оплати праці її працівників, положення про символіку та засади фінансової діяльності [5, с. 42].

Серед завдань школи ст. 105 Закону, зокрема, передбачає спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді, підготовку суддів, у тому числі обраних на адміністративні посади в судах, періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їх кваліфікації, проведення наукових досліджень з питань удосконалення судового устрою, статусу суддів і судочинства, вивчення міжнародного досвіду організації та діяльності судів, науково-методичне забезпечення діяльності судів.

Концепція національних стандартів суддівської освіти визначає, що ця освіта ґрунтується на: потребах цільової аудиторії – кандидатів на посади судді, суддів відповідно до необхідності вдосконалення їхніх знань, умінь та навичок з урахуванням індивідуальних потреб; створенні стандартизованих програм підготовки; запровадженні тренінгів, інтерактивних методів навчання, які базуються на суддівських навичках; розробленні навчальних матеріалів для всіх компонентів суддівської освіти; підготовці викладачів (тренери, фасилітатори, модератори); використанні переваг дистанційної освіти; проведенні моніторингу якості навчальних заходів з метою підвищення рівня розроблення та викладання навчальних курсів. Суддівська освіта має домогтися досягнення суддями таких ключових якостей та навичок, як: інтелектуальні здібності, особисті якості (добросесність, моральність та ін.), здатність до розуміння і справедливого поведіння, авторитетність (владність) та комунікативні навички, ефективність (продуктивність) [6].

Згідно з ч. 3 ст. 12 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», з метою підвищення рівня професійної компетентності судді ВАКС Національна школа суддів України систематично організовує їхнє навчання для закріплення і оновлення необхідних знань, умінь та навичок, тренінги з вивчення новітнього міжнародного досвіду судочинства у сфері протидії та боротьби з корупцією, у тому числі із залученням представників міжнародних організацій, іноземних навчальних закладів.

Така нормативна регламентація є досить обґрунтованою та вдалою й дозволяє досягти високого рівня компетентності суддів ВАКС, що, в свою чергу, є гарантією здійснення справедливого, неупередженого правосуддя, яке відповідає принципу верховенства права й спрямоване на всебічне забезпечення прав та свобод людини і громадянина.

Список використаних джерел:

1. Хайдарова И. Правовые гарантии независимости Высшего антикоррупционного суда Украины и его судей. *Leges si viata*. Februarie 2019. С. 128–132.
2. Шевцова Я. О. Міжнародні стандарти професійної підготовки суддів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 4. С. 254–257.
3. Малетов Д. В. Щодо питання професійної підготовки суддів Вищого антикорупційного суду України. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2021. Вип. 1 (93). С. 52–61.
4. Сафонова Ю. О. Підвищення кваліфікації та професійна підготовка суддів : концепція дискурсу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2015. Вип. 75. С. 217–224.
5. Мельник М. Г. Про стратегічні напрями діяльності Національної школи суддів України щодо підготовки суддів. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 1 (5). С. 40–46.
6. Концепція національних стандартів суддівської освіти : схвалена Науково-методичною радою Національної школи суддів України, протокол

Ключові слова: Вищий антикорупційний суд, суддя Вищого антикорупційного суду, антикорупційна юстиція, правовий статус, гарантії забезпечення професійної діяльності.

Key words: the High Anti-Corruption Court, judge of the High Anti-Corruption Court, anti-corruption justice, legal status, guarantees of professional activity.

ОРЛЕНКО АРТЕМ ІГОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури*

ЮРИДИЧНА ОСОБЛИВІСТЬ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Інститут апеляційного оскарження рішень судів першої інстанції є невід'ємною складовою частиною адміністративного судочинства, яка слугує своєрідним механізмом захисту прав, свобод та інтересів як фізичних, так і юридичних осіб у межах здійснення правосуддя. Дослідження та аналіз такого правового інституту як «апеляційне оскарження судових рішень судів нижчої інстанції в адміністративному судочинстві» є досить важливою складовою адміністративного судочинства, оскільки від рівня вирішення проблем здійснення апеляційного провадження залежить ступінь захищеності окремих громадян та суспільства в цілому від можливих проявів суддівського свавілля та рівень забезпечення їх прав та свобод.

Положеннями Кодексу адміністративного судочинства України (надалі – КАСУ) передбачено, що однією з основних засад (принципів) адміністративного судочинства є забезпечення права на апеляційний перегляд справи [1].

Отже, правовим підґрунтям для подання апеляційної скарги є право на судовий захист.

Право на апеляційне оскарження дозволяє особі прийняти самостійно рішення щодо майбутньої долі судового рішення суду першої інстанції – або погодитися з ним, або оскаржити в апеляційному порядку.

Варто звернути увагу на позицію Конституційного Суду України щодо значення апеляційного оскарження в системі забезпечення судового захисту прав осіб, закріплена у Рішенні Конституційного Суду України (Другий сенат) у справі за конституційною скаргою Плескача В.Ю. щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини третьої статті 307, частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України від 17 червня 2020 року 4-р(П)/2020 [2], де зазначено що апеляційний перегляд судового рішення, ухваленого судом першої інстанції, є важливим для утвердження